

Marcellus Emants op visite bij Don Juan

Marcellus Emants: Schetsen uit Spanje. Bezorgd door Gijs Mulder en Sebas Faber. Leiden, Menken Kasander & Wigman Uitgevers; ISBN 9074622453, 249 blz. € 19,50

Het is 1885, en Marcellus Emants trekt met zijn tweede vrouw maandenlang door het toen nog behoorlijk exotische Spanje. Observatie: „*Olé* is een uitroep van bewondering waarmee de Spanjaarden zeer gul zijn. Komen zij een mooie vrouw op straat tegen, dan werpen zij haar steeds met andere vleierende uitdrukkingen ook het *olé* stoutweg in het gezicht.”

De Haagse naturalist – in 1894 zal 'Een nagelaten bekentenis' verschijnen – was een hartstochtelijk reiziger; een riante erfenis stelde hem vrij van werken voor de boterham. Zijn Spaanse belevenissen publiceerde hij onder

de weinig opwindende titel 'Uit Spanje: schetsen'. Nu is het herdrukt, mét zeer informatief na-woord. Zoals bij alle reisboeken neemt het leesplezier toe als je het land uit ervaring kent.

De moskee van Córdoba was even indrukwekkend als ze nu is, het Alhambra in Granada ook, en, aha, was het dommelende Málaga destijds gevaarlijk? „Geen avond gaat voorbij zonder aanrandingen midden in de stad, waarbij weigeringen om mantel, horloge en beurs dadelijk af te geven met messteken worden beantwoord.”

Emants kan in zijn reisboeken nogal geestig zijn – een element dat in zijn romans ontbreekt. Hilarisch is de beschrijving van het bezoek aan markies Don Juan die in niets lijkt op de macho *womanizer* uit de beroemde opera. De markiezin houdt de conversatie

moeizaam gaande. „Het was de goede vrouw aan te zien dat het haar begon te duizelen toen zij om Holland te ontdekken nog noordelijker moest gaan dan Parijs.” En de markies schenkt slechts zichzelf wijn in, hoeveel hints Emants ook geeft.

Elke reisboekenschrijver heeft zijn eigen obsessies, en die van Emants laten zich makkelijk raden. Zo ergert hij zich wild aan de Spaanse rookgewoonten, en zijn voortdurende chagrijn over de 'eeuwigdurende tabakswalm' moet de hedendaagse Stichting Volksgezondheid en Roken als muziek in de oren klinken.

De schrijver heeft het ook niet op de rooms-katholieke kerk met haar 'wansmakelijke' gewoonten. De beroemde *Semana Santa* in Sevilla noemt hij een 'aanstotelijk laffe vertoning'. Meer in het algemeen is Spanje's achterlijk-

heid te wijten aan de 'microben der gelooverij' en is de invloed van de priesters 'verstompd en verbasterend' te noemen.

De 'muzelmannen' komen er bij Emants heel wat gunstiger af. De moslims eerbiedigden in de tijd dat ze aan de macht waren joden en christenen, en gunden ze hun godsdienstoefeningen. „Wat zegt ge dan van de bekrompen valsheid om reeds weinige jaren na Granada's val de wederkerig aan Mohammeds leer toegestane vrijheid te schenden door een gewelddadige doop die de Arabische kinderen tot katholieken maakte?” Spanje kreeg 'loon naar werken', constateert Emants vilein, en kwam de klap nooit meer te boven. Dat pessimisme blijkt, ruim een eeuw later, behoorlijk ongegrond. Maar dat kon Emants niet weten.

Elma Drayer

Trouw 17/7/4